

TOIMINNAN-
JOHTAJALTA

Hyvä syy äänestää

Suomessa on 1,6 miljoonaa eläkkeensaajaa, mutta puolueiden vaaliohjelmissa tämän ison äänestäjäkunnan asiat näkyvät varsin vähän. Näyttäisikin siltä, että tulevilla eduskuntavaalikaudella on tarkoitus tervehdyttää valtiontaloutta, korjata koulutusta ja sosiaali- ja terveydenhuoltoa, joka sinänsä tietysti koskettaa ikääntyneitä mitä suurimmassa määrin. Myös ilmasto ja maahanmuuttoaasiat ovat keskusteluttaneet aika lailla.

Yksi tärkeä syy äänestää on se, että tuleva hallitus ja eduskunta saavat hoitaakseen asian, joka on Suomelle oikea häpeäpilkku. Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea (ESOK) nimittäin totesi, jo kolmannen kerran, 15.2.2023 julkistetussa ratkaisussaan Suomen sosiaaliturvan tason olevan edelleen liian alhainen. Ratkaisussaan komitea totesi vähimmäismääräiset perusturvaetuudet liian mataliksi kattaakseen etuudensaajan perustarpeet uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan edellyttämällä tavalla. Päätöksessään komitea arvioi sosiaaliturvaetuksiemme minimitasoa vuonna 2021.

Sosiaalivakuutusetuusien minimitaso on määritelty peruskirjan 12§1 artiklassa. Pääsääntönä on, että etuuden tulee olla vähintään 50 prosenttia maan ekvivalentista mediaanitulosta (kaikkien tulojen

nettomääräinen mediaaniarvo tasoitettuna perheen henkilöluvun mukaan). Ekvivalentti mediaanitulo on tulokäsite, jolla pyritään saamaan erityyppisten kotitalouksien tulot vertailukelpoisiksi ottamalla huomioon yhdessä asumisen ja yhteiskulutuksen hyödyt.

Ansioon sidotut sosiaalivakuutusetuudet ovat Suomessa täyttäneet peruskirjan ehdot, mutta vähimmäisetuusien tasossa on ongelmia. Vähimmäistason tulee täyttää tuo 50 prosentin vaatimus, mutta on mahdollista, että osa siitä kompensoidaan luontaissuoritteina tai subventioina. Valtion on kuitenkin näytettävä, että ne tulevat kaikille avuntarvitsijoille. Alle 40 prosentin jääviä rahallisia etuuksia pidetään selvästi epäasianmukaisina.

Komitea on käsitellyt sosiaaliturvamme tasoa vuosien saatossa kolmen eri kantelun perusteella. Hatua tässä asiassa nostan jo puoliksi kaljasta päästäni Suomen sosiaalioikeudelliselle seuralle (SSOS), joka on tehnyt ne kaikki. Kyseinen pumppu on kaikille avoin sosiaalisiin ja perustuslaillisiin oikeuksiin keskittynyt tieteellinen seura joka ilmoituksensa mukaan tarkastelee sosiaalisia ja perustuslaillisia oikeuksia monitieteelliseltä pohjalta ja seuran toiminnassa ja jäsenkunnassa tunnusmerkillistä on moniammatillisuus ja yhdessä tehtävä työ. Hyvä, että tällainen on

maahamme perustettu ja pitäneepä pohtia sen jäseneksi ryhtymistä. Suuresti kiitän myös seuran puheenjohtaja Yrjö Mattilaa, jolta sain erinomaisen materiaalin tutustuakseni paremmin tähän tärkeään asiaan.

Ensimmäinen järjestökantelu Suomen perusturvaetuusien tasosta tehtiin joulukuussa 2012. Tuon perusteella katsottiin, että Suomen valtio loukkasi peruskirjan 12§1 artiklaa, koska sairauspäiväraha, äitiyspäiväraha, kuntoutusraha, takuueläke ja työttömyysturvan peruspäiväraha olivat liian alhaisia ja jäivät selvästi ehdottoman alle 40 %:n tason ekvivalentista mediaanitulosta. Samoin toimeentulotuen perusosa ja työmarkkinatuki jäivät määrältään alle peruskirjan ehdottoman minimin alle. Asiaa ei käsitelty enemmälti ja leikkaukset sosiaaliturvaan jatkuivat vuoden 2015 jälkeen.

Toinen kantelu koski mm. työmarkkinatuen tasoa vuonna 2014. Komitea piti Suomen työmarkkinatuen tasoa tuolloin aivan liian alhaisena ja määrää selvästi riittämättömänä. Tämäkään päätös ei herättänyt keskustelua Suomessa ja vuonna 2017 olivat voimassa sosiaalietuuksien (mukaan lukien työmarkkinatuki) indeksikorotusten jäädytykset, jotka kestivät vuoteen 2020 saakka.

SSOS kanteli kolmannen kerran vuonna 2018, koska aiemmat päätökset eivät olleet vaikuttaneet, koskien usean eri sosiaaliturvaetuuden sekä toimeentulotuen rahamääräistä vähimmäistasoa. Perusturvan leikkauksia oli jatkettu aiempien päätösten jälkeenkin (perusturvaetuusien indeksijäädytys 2017–2019). Kantelun kohteena olivat samat etuudet kuin vuonna 2012 tehdyssä kantelussa ja tähän Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea antoi päätöksen, joka tuli julkiseksi tuolla aiemmin mainittuna päivänä 15.2.2023.

Oikeus riittävään sosiaaliturvaan on ihmisoikeus ja asian tulisi kiinnostaa mediaa ja päättäjiä paljon enemmän kuin tähän asti. Seuraavan hallituksen keskeisenä tehtävänä on oltava perusturvan riittämättömyydestä aiheutuvien ongelmien korjaaminen ja siitä seuraavat ihmisoikeuksien loukkaukset. Perusturvaamme ei kerta kaikkiaan voi jättää vapaaehtoisen ruokavaran.

Kannattaa siis miettiä tarkkaan, että kenelle äänensä sunnuntaina antaa.

Timo Kokko

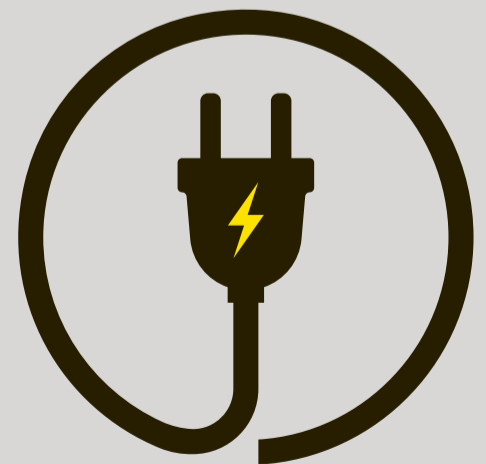
Yksi tärkeä syy äänestää on se, että tuleva hallitus ja eduskunta saavat hoitaakseen asian, joka on Suomelle oikea häpeäpilkku.

SÄHKÖ

Kattava tietopaketti sähkötukiin liittyen

Pääministeri Marinin hallitus on päättänyt helpottaa kotitalouksien korkeista sähkönhinnoista johtuvaa ahdingkoa useilla toimilla. Kokosimme sähkötuista tietopaketin liiton kotisivuille.

- Sähkön arvonlisäveron alentaminen 10 prosenttiin aikavälillä 1.12.2022–30.4.2023. Alennus ei koske siirtomaksua.
- Sähkövähennys verotuksessa, jos vakituisen asunnon sähkölaskut ovat yli 2 000 euroa ajalla 1.1.–30.4.2023. Sähkönsiirrosta ei saa sähkövähennystä.
- Väliaikainen sähkötuki Kelasta kotitalouksille, jotka eivät tulojen alhaisuuden takia pysty täysimääräisesti hyödyntämään sähkövähennystä verotuksessa.
- Pidennystä sähkölaskujen maksuaikaan. Sähkön vähittäismyyjien tulisi asiakkaansa pyynnöstä myöntää lisämaksuaikaa 1.1.–30.4.2023 tapahtuneeseen sähköenergian kulutukseen liittyville sähköenergiakaskuille.
- Sähköhyvitys kuluttajille. Tukea ei tarvitse erikseen hakea, vaan sähköyhtiö hyvittää sen sähkölaskussa. Kertakorvaus ei vaikuta muihin sähkötukiin.
- Sähköhyvitys asunto-osakeyhtiöille. Vuoden 2023 ensimmäisessä lisätalousarviossa esitetään avustusta asunto-osakeyhtiöille, joiden lämmitys perustuu sähkөөn ja joiden lämmitykseen käytettävän sähkön kustannuksista vastaa asunto-osakeyhtiö.

Katso EKL:n nettisivuilla tarkemmat tiedot sähkötuista: bit.ly/sahkotukiz23